

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี ของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

The relationship between School-Based Management (SBM) and the safety and health of Wat Krathum Suea Pla School

พัชราพรรณ จัดสนาม^{1*}, ปารณีย์ ศรีแก้ว²
Patcharapan Jadsanam^{1*}, Paranee Srikaew²

^{1,2}วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}College of Politics and Governance Suan Sunandha Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: s66563833009@ssru.ac.th^{1}, paranee.sr@ssru.ac.th²

Received: March 19, 2025

Revised: May 18, 2025

Accepted: May 23, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา 2. วิเคราะห์ปัจจัยลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา และ 3. นำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา จำนวน 62 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.94 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพ

อนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาอยู่ในระดับสูง ($r = 0.704$) และพบว่า มีเพียงปัจจัยด้านสถานภาพของผู้บริหารเท่านั้น ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ความปลอดภัย, สุขภาพอนามัย, โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

Abstract

This study aimed to 1. study the relationship between school-based management and safe and healthy school management of Wat Krathum Suea Pla School, 2. analyze general characteristics of school administrators that affect the safe and healthy school management of Wat Krathum Suea Pla School, and 3) propose an appropriate approach for developing safe and healthy school management of Wat Krathum Suea Pla School. This quantitative research was conducted with 62 school administrators, heads of subject groups, teachers, and educational personnel of Wat Krathum Suea Pla School. Data were collected by questionnaire with a content consistency coefficient (IOC) between 0.60 and 1.00 and an alpha coefficient of 0.94. Data analysis was conducted using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as Pearson's correlation. The results of the study revealed that Wat Krathum Suea Pla School had the highest overall level of school-based management for safe and healthy school management. And the overall management of safe and healthy educational institutions was at the highest level. It was found that the management using the school as a base had a high relationship with the management of safe and healthy educational institutions of Wat Krathum Suea Pla School ($r = 0.704$). It was found that only the factor of the status of the administrators had an effect on the management of safe and healthy educational institutions of Wat Krathum Suea Pla School that was statistically significantly different at the 0.05 level.

Keywords: management, School-Based Management, safety, health, Wat Krathum Suea Pla School

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนหรือสถานศึกษา นับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เนื่องจากเด็กต้องใช้เวลาในสถานศึกษาประมาณ 6-7 ชั่วโมงต่อวัน ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในโรงเรียนย่อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ ความสนใจ และอุดมคติในชีวิตประจำวันและการเรียนต่อไป จนถึงชีวิตในการทำงานของเด็กทุกคน โดยโรงเรียนนั้นนอกจากจะเป็นสถาบันที่จะสร้างเสริมประชาชนให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด สามารถมีความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้แล้ว โรงเรียนยังถือเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่สามารถใช้เป็นแหล่งในการสร้างเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนด้วยตามโครงการ “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่ได้มีประกาศไว้ในแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) โดยโครงการนี้เป็นดำเนินงานร่วมกันของ 3 หน่วยงานหลัก คือ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างครอบคลุมทุกมิติด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

(กรมอนามัย, 2558) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานที่ดำเนินการในด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (สำนักความปลอดภัยแรงงาน, 2559) และองค์การช่วยเหลือเด็กประจำประเทศไทย (Save the Children Thailand) ได้กำหนด 3 เสาหลัก (three pillars) ของความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนไว้ คือ 1) อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (safer learning facilities) 2) การบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา (school disaster management) และ 3) การศึกษาด้านการลดความเสี่ยงและการรู้จักปรับตัวจากภัยพิบัติ (risk reduction and resilience education) (องค์การช่วยเหลือเด็กประจำประเทศไทย, 2564)

ระบบการศึกษาของไทยให้ความสำคัญในการดูแลผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพ มีทักษะความรู้ และเป็นคนดีมีวินัย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม และดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (บัญชา วงศ์ชื่อ และคณะ, 2567) ดังนั้น ในการดำเนินงานบริหารจัดการสถานศึกษา นอกจากจะให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ยังต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสุขภาพและอนามัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และได้รับสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดี สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัย ซึ่งโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ พัฒนาคนให้มีสุขภาพและศักยภาพที่ดีที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากการให้การศึกษาแล้ว การส่งเสริมสุขภาพอนามัยในโรงเรียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ดังนั้น การส่งเสริมสุขภาพและอนามัยแก่ผู้เรียน การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย การให้ความรู้ด้านสุขภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยความปลอดภัยและมีสุขภาพอนามัยในสถานศึกษา โดยมีมาตรการสำคัญ คือ การป้องกันและควบคุมภัยคุกคามต่าง ๆ ทั้งอุบัติเหตุ ความรุนแรงทางสุขภาพกายและจิตใจ โดยต้องมีระบบการประเมินความเสี่ยง การจัดทำแผน การฝึกอบรม การเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน การดูแลความสะอาด การจัดบุคลากร และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งการที่จะดำเนินการด้านความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในสถานศึกษาได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ๆ จะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจในการจัดการโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ บุคลากร และด้านทั่วไป โดยคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบและอิสระในการใช้ทรัพยากรมากขึ้น (กิริยณภา หนูอินทร์, 2562) โดยรูปแบบการบริหารดังกล่าว มีข้อดีในการช่วยให้โรงเรียนมีความคล่องตัวในการจัดการศึกษามากขึ้น มีส่วนร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นได้ดีขึ้น และเมื่อทราบถึงความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ย่อมจะสามารถวางแผนการดำเนินงาน ปรับปรุง พัฒนาด้านต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา โดยมุ่งศึกษาถึงผลที่ได้รับจากการใช้การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียน โดยในการศึกษาค้นคว้าดำเนินการโดยใช้โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา ซึ่งเป็นสถาบันที่ดำเนินงานอยู่ภายใต้กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันเปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 ถือเป็นสถานศึกษาที่ต้องให้ความสำคัญในการดูแลเรื่องความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยของเด็กนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้เรียนระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 นั้น อยู่ในช่วงวัยที่จะมีการพัฒนาทั้งสติปัญญา อารมณ์ ดังนั้น การส่งเสริมด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมให้กับเด็ก ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาก้าวไปสู่

การเป็นวิทยุ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทสถานศึกษาใกล้เคียงกับโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา ในการนำผลที่ได้ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการบริการสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต่อความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยในสถานศึกษาต่อไปได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based management : SBM) เป็นแนวการปฏิวัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะการศึกษาเกิดขึ้นที่โรงเรียน ผู้บริหารควรมีอำนาจการบริหาร อำนาจการจัดการ อำนาจการตัดสินใจ และมีอิสระในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญแก่ครูและนักเรียน จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้คนไทยสามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เกิดศักยภาพในการทำงานและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า (กมลกานต์ บุญน้อม, 2559)

รูปแบบการบริหารตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ คือ แนวคิดและหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบงานและกลไก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม กระบวนการดำเนินงานและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการ โดยกระบวนการดำเนินงาน ประกอบด้วยขั้นตอนตาม 3S Model (School, Strategy, Success Model) รายละเอียดดังนี้ (Hoy & Miskel, 2001)

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน (school potential analysis) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ปัญหาที่เกิดจากการใช้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การเป็นผู้นำ การบริหารตนเอง ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้พิจารณาว่าโรงเรียนมีความพร้อมหรือไม่ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจว่าจะเลือกแนวทางการบริหารอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียนมากที่สุด โดยข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้จากเอกสาร รายงานต่าง ๆ เช่น สถิติของโรงเรียน รายงานการประเมินคุณภาพของโรงเรียน การสำรวจภายในโรงเรียน เป็นต้น

2. การกำหนดกลยุทธ์ (strategy) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมกันกำหนดแผนการและขั้นตอนการดำเนินงานจากข้อมูลในขั้นการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุดหรือตัดสินใจเลือกวิธี

ปฏิบัติที่ดีที่สุดให้กับโรงเรียน ได้แก่ รูปแบบที่ผู้บริหารของโรงเรียนมีบทบาทหลัก รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก หรือรูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก โดยการเลือกอาจขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความพร้อมของโรงเรียน

3. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategy implementation) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ ด้านงบประมาณ หรือวิธีการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการนี้เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้าง หรือระบบการบริหารของโรงเรียน เช่น กำหนดบุคลากรรับผิดชอบงาน การจัดการทรัพยากร การให้การศึกษา การให้การอบรม การกระตุ้น ส่งเสริมให้ครูทำงานได้อย่างเต็มที่ และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีภาวะการเป็นผู้นำ มีการจัดระบบอำนาจการและกำกับติดตาม สามารถสร้างแรงจูงใจให้ครูมีทักษะในการแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่รอบคอบเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4. การประเมินผลสำเร็จ (success) เป็นกระบวนการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่เกิดขึ้น โดยผู้บริหารได้ประชุม นิเทศ และร่วมพิจารณาปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องที่พบจากการดำเนินงานหรือกิจกรรม เพื่อร่วมกันหาแนวทาง พัฒนา และแก้ไขร่วมกัน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครู เพื่อดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานจากผู้บริหาร ครู และหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำรายงานการประเมินภายใน รายงานการประเมินตนเอง รายงานประจำปี และเผยแพร่ในหน่วยงานต้นสังกัด

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามความต้องการที่จำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่น ๆ มาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมประเมิน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

นโยบายและมาตรการด้านสุขภาพและความปลอดภัยในโรงเรียน

นโยบายและมาตรการด้านสุขภาพและความปลอดภัยในโรงเรียน ครอบคลุมการป้องกันโรคระบาด การจัดการอาคารสถานที่ให้ถูกสุขอนามัย การส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันอุบัติเหตุจากภัยธรรมชาติและวัตถุอันตราย การฝึกซ้อมแผนฉุกเฉิน การเฝ้าระวังและดูแลนักเรียนที่เสี่ยง และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน โดยในการการประเมินสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยตาม ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การจัดการองค์การและระบบการบริหารโรงเรียนด้วยการมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2. มาตรฐานด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนมีภาวะการเจริญเติบโตสมวัย โดยการได้รับอาหารที่พอเพียง มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน เหมาะสมตามวัย สะอาดและปลอดภัย

3. มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างเสริมสุขภาพนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความแข็งแรง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา

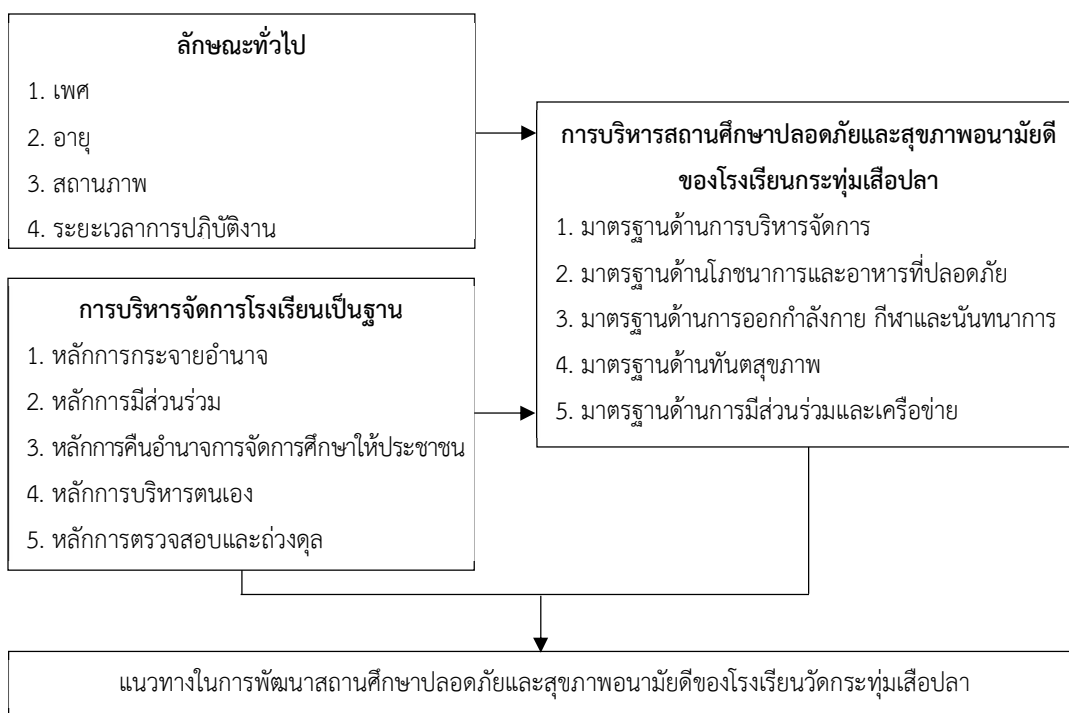
4. มาตรฐานด้านทันตสุขภาพ หมายถึง สภาวะของอวัยวะต่าง ๆ ในช่องปาก

5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย คือ การที่สมาชิกของกลุ่มและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีความสนใจ และมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพ

โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินผลของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2567) ประกอบด้วย 5 มาตรฐานดังกล่าว เป็นแนวทางในการผลการประเมินสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปและการเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี รวมถึงการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา จำนวน 62 คน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้ง 62 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด เนื่องจากเป็นจำนวนประชากรขนาดเล็กเพียง 62 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างข้อคำถามเพื่อให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scales) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรฐานด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย 3) มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ 4) มาตรฐานด้านทันตสุขภาพ และ 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scales) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้โดยอิสระ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้เครื่องมือมีความเที่ยงตรง (validity) และความน่าเชื่อถือ (reliability) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือ มีรายละเอียดดังนี้

1) การตรวจสอบความตรง (validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรง (validity) ในด้านเนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และโครงสร้าง รวมทั้งการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสิ่งที่ต้องการศึกษาด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ 0.5 ขึ้นไป (Eisinga et al., 2013) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ในขั้นตอนต่อไป

2) การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อของแบบสอบถามสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ต้องการศึกษาต้องการ และเป็นคำถามเหมาะสมหรือไม่ เพื่อนำมาวิเคราะห์คำนวณหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha - coefficient) ของคอนบราค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (alpha-reliability coefficient) ทั้งฉบับเป็น 0.94 ดังนั้นเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ จึงมีคุณภาพอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสม (Cronbach, 1970)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 คน ได้รับข้อมูลคืนทั้งหมด 62 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน (frequency) และร้อยละ (percentage) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ และค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ใช้วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) และค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระและการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้ One - way ANOVA หรือ F-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าการบริหารโดยใช้หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนมีระดับมากที่สุด ($\mu = 4.64$, $\sigma = 0.59$) และที่น้อยที่สุดคือ หลักการกระจายอำนาจ อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยใช้หลักการดังกล่าวก็อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.60$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

การจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	μ	σ	แปลผลระดับการบริหาร
1. หลักการกระจายอำนาจ	4.55	0.60	มากที่สุด
2. หลักการมีส่วนร่วม	4.60	0.59	มากที่สุด
3. หลักการคืบอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน	4.64	0.59	มากที่สุด
4. หลักการบริหารด้วยตนเอง	4.58	0.57	มากที่สุด
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล	4.61	0.58	มากที่สุด
ภาพรวม	4.60	0.59	มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์การจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า โรงเรียนมีมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายมากที่สุด โดยมีมาตรฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.69$) และที่น้อยที่สุดคือ มาตรฐานด้านการออกกำลังกายกีฬา และนันทนาการ โดยมีมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.62$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

การจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	μ	σ	แปลผลระดับการบริหาร
1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ	4.54	0.56	มากที่สุด
2. มาตรฐานด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	4.51	0.66	มากที่สุด
3. มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ	4.45	0.62	มาก
4. มาตรฐานด้านทันตสุขภาพ	4.55	0.77	มากที่สุด
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย	4.60	0.69	มากที่สุด
ภาพรวม	4.53	0.66	มากที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาอยู่ในระดับสูง ($r = 0.70$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัย มาตรฐานด้านทันตสุขภาพมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.74$) และที่น้อยที่สุด คือ มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย แต่อย่างไรก็ดีความสัมพันธ์ที่พบก็อยู่ในระดับสูง ($r = 0.71$) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัย	P
การบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ	0.719
	2. มาตรฐานด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย	0.718
	3. มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ	0.713
	4. มาตรฐานด้านทันตสุขภาพ	0.749
	5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย	0.711
ภาพรวม		0.704

3.2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านเพศ อายุ และระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาไม่แตกต่างกัน โดยพบว่ามีเพียงปัจจัยด้านสถานภาพเท่านั้น ที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

ลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับสมมติฐาน	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1. เพศ		✓
2. อายุ		✓
3. สถานภาพ	✓	
4. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน		✓

4. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา

จากผลการศึกษาที่พบสามารถนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา โดยเน้นไปที่การสร้างความร่วมมือกันระหว่างนักเรียน โรงเรียน และผู้ปกครองในการร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ความตระหนักและความรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน การป้องกันและ แก้ไขปัญหาสุขภาพและความปลอดภัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการประเมินผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด การดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยอย่างจริงจัง และจะช่วยให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ปลอดภัย และมีสุขภาพอนามัยที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนอย่างยั่งยืน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบ สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลามีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า มีการบริหารโดยใช้หลักการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนมากที่สุด โดยมีการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจ มีอิสระ ในการตัดสินใจบริหารงานด้านวิชาการ บุคลากร งบประมาณและบริหารทั่วไปภายใต้การบริหารจัดการ โดยมีคณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อให้การศึกษาตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ คืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมกับการกำหนดนโยบายและแผน ร่วมตัดสินใจ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไชยา เทพา (2564) ที่กล่าวว่า หลักการพื้นฐานในการกำหนด รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเอง อีกครั้ง โดยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุม องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทน ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

2. โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า โรงเรียนมีมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายมากที่สุด โดยมีมาตรฐานอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยการที่โรงเรียนให้ความสำคัญกับมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจรรยา ภูซอร์ (2564) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมและเครือข่าย คือ การที่สมาชิกของกลุ่มและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีความสนใจ และมีวัตถุประสงค์

ร่วมกันในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพ โดยการทำความเข้าใจและดำเนิน การอย่างใดอย่างหนึ่งในการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิ แสดงความคิดเห็น ร่วมกันคิด ร่วมกัน วางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบ ทบทวน ร่วมแก้ไข พัฒนาปรับปรุงโครงการ หรือกิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพที่ดำเนินการร่วมกัน

3. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลต่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของ โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับกมลกานต์ บุญน้อม (2559) ที่กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจ มีอิสระในการตัดสินใจบริหารงานด้านวิชาการบุคลากร งบประมาณและบริหารทั่วไปภายใต้การบริหาร จัดการโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้การศึกษาตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ดังนั้น ในการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนโดยการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ก็ย่อมทำให้ โรงเรียนสามารถจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีได้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับ ความต้องการและรูปแบบวิถีชีวิตในชุมชนที่ตั้งของโรงเรียนมากขึ้น จึงส่งผลให้โรงเรียนสามารถจัดการสถานศึกษาปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามมาด้วย

4. ลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัย ดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาที่แตกต่างกัน พบว่า มีเพียงปัจจัยด้านสถานภาพเท่านั้น ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากสถานภาพครอบครัวที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้บุคคลแต่ละบุคคลมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในครอบครัวที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีครอบครัว สมรส มีสามี ภรรยา หรือมีบุตรธิดานั้นพบว่ามักจะมีหน้าที่ในการต้องดูแลครอบครัวเพิ่มมากขึ้นกว่า ผู้ที่มีสถานภาพโสด จึงส่งผลทำให้ผู้ที่มีสถานภาพสมรสมีโอกาสที่จะมีกำลัง และเวลาในการทุ่มเทให้กับการทำงานลดน้อยลง ไปกว่าคนที่มิมีสถานภาพโสด ดังนั้นจึงพบว่า มีเพียงปัจจัยด้านสถานภาพเท่านั้น ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย และสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาที่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศ อายุ และระยะเวลาในการทำงาน ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของนุการ ปันพุมโพธิ์ (2561) ที่ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ที่พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดีให้กับนักเรียนนั้น สิ่งสำคัญคือ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษามีอำนาจ มีอิสระในการตัดสินใจ ร่วมกับภาคประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดเป็นนโยบายและแผนงานด้านการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัย ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมที่สถานศึกษานั้น ๆ ตั้งอยู่ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้ามานำเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญการบริหารและการจัดการศึกษา นอกจากจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงาน ดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น ยังก่อให้เกิดความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อโรงเรียนและชุมชนมากขึ้น ซึ่งทำให้กิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพที่ดำเนินการประสบความสำเร็จได้มากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการบริหารจัดการมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่าย โดยใช้หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ซึ่งจะช่วยให้สามารถมีการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี ที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดีขึ้น เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปรับปรุงการสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการดำเนินการโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความภาคภูมิใจ ในความสำเร็จในด้านการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของประชาชน

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการบริหารจัดการด้านหลักการกระจายอำนาจน้อยที่สุด ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และการบริหารลงไปยังหน่วยงาน ครู และผู้ปกครอง รวมถึงประชาชน ในท้องถิ่นมากขึ้น พร้อมทั้งสร้างความพร้อมให้กับผู้รับมอบอำนาจ และให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การกระจายอำนาจเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีอย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนวัดกระทุ่มเสือปลา มีการบริหารจัดการด้านมาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการน้อยที่สุด ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการด้านมาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการเพิ่มมากขึ้น และควรทำอย่างเป็นระบบและบูรณาการทั้งในระดับนโยบาย การบริหารจัดการ และการจัดสรรทรัพยากร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

2.2 ควรมีการวิจัยโดยขยายพื้นที่สถานศึกษาเป็นเขตพื้นที่การศึกษา จะทำให้สามารถเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างสถานศึกษาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กมลกานต์ บุญน้อม. (2559). ปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมอนามัย. (2558). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2558). สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. ศธ. 360 องค์. สืบค้น 7 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>.
- กิริยณภา หนูอินทร์. (2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการ บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(4), 33–39.
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนใน โรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

- ไชยา เทพา. (2564). ภาวะผู้นำทางการเมืองในยุคโควิด-19. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), 1027-1044.
- นฤกร ปันพุมโพธิ์, สมศรี ทองนุช และสุเมธ งามกนก. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), 81-96.
- บัญชา วงศ์เชื้อ, สิทธิพร เขาค้อน และสิริมาศ ศรขาว. (2567). การจัดการสถานศึกษาปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 7(1), 247-262.
<https://doi.org/10.14456/jra.2024.19>.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2567). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานนักเรียน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักความปลอดภัยแรงงาน. (2559). *แผนแม่บทความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน แห่งชาติ* (พ.ศ. 2555-2559). กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน.
- องค์การช่วยเหลือเด็กประจำประเทศไทย. (2564). *รายงานบทวิเคราะห์สถานการณ์สิทธิเด็กในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: องค์การช่วยเหลือเด็กประจำประเทศไทย.
https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/crsa-sci-thailand_th-final.pdf.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Eisinga, R., Grotenhuis, M., & Pelzer, B. (2013). The reliability of a two-item scale: Pearson, Cronbach, or Spearman-Brown?. *International Journal of Public Health*, 58(4), 637-642.
<https://doi.org/10.1007/s00038-012-0416-3>.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (6th ed.). McGraw-Hill.